

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Петър Кирилов Нешев, Тракийски университет – Стара Загора, избран за член на Научно жури по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от Димитра Христос Бенцу, съгласно Заповед № 1702/18.09.2024 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ и определен за изготвяне на рецензия на основание Протокол № 8/16.09.2024 г.

Относно: представен дисертационен труд на тема „Финансова грамотност и нагласи към устойчиво опазване на околната среда при деца със и без синдром на дефицит на вниманието“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, Научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“ с автор Димитра Христос Бенцу.

За разработването на становището ми бяха предоставени дисертационен труд, автореферат, автобиография на кандидата, отчет за извършена проверка на автентичността на текст. Документите показват, че Димитра Бенцу е изпълнила успешно всички предвидени дейности в индивидуалния учебен план за целия срок на докторантурата и е преминала успешно през необходимата процедура за допускане до защита за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за висшето образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в Югозападен университет „Неофит Рилски“. Димитра Бенцу съчетава научните си интереси и изследователски умения в областта на психологията с професионалния си опит като научен сътрудник във висше училище за туризъм в Гърция.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на актуален и значим проблем от областта на съвременната педагогическа и възрастова психология. Съдържанието му е много добре структурирано и систематизирано. Авторката е изследвала задълбочено различни аспекти на финансовата грамотност и на нагласите към опазване на околната среда при деца със и без синдром на дефицит на вниманието. Тя е насочила своите изследователски усилия към проучване на връзката между финансовите

умения и екологичните нагласи на съвременните гръцки деца. Дисертационният труд се състои от въведение, пет глави, резултати, изводи, заключение, научни приноси, литература и приложение. Текстът е в обем от 191 страници и съдържа 58 таблици и 3 фигури. Ползвани са 212 адекватни научни източника на гръцки език и на английски език.

Актуалност и значимост на темата на изследването

Димитра Бенцу посочва във въведението значението на финансовата грамотност и осъзнаването на проблемите на околната среда за психичното развитие на детето. Авторката точно отбелязва, че подобряването на финансовата грамотност и насърчаването на устойчиви екологични нагласи могат да повишат качеството на живота и благополучието на хората. Необходимо е нивата на финансова грамотност и на екологични нагласи да бъдат изследвани от детска възраст, за да може децата да изградят добри финансови умения и чувство за екологична отговорност в зряла възраст. Димитра Бенцу провежда своето проучване върху специфична демографска група: деца с и без дефицит на вниманието и хиперактивност. Тя посочва не само актуалното състояние на изследвания проблем, но разкрива и перспективите за обучението на децата с дефицит на вниманието, като по този начин могат да се подобрят съвременните педагогически подходи в гръцката образователна система.

Теоретична аргументация на изследването

В първа глава със заглавие „Устойчиво опазване на околната среда и връзката му с образованието” Димитра Бенцу извършва сполучлив сравнителен анализ на различни научни концепции и теоретични подходи за обяснение на принципите и особеностите на устойчивото опазване на околната среда. Авторката разглежда подробно множество определения, типологии и аспекти на изследвания проблем. Димитра Бенцу представя теориите и моделите за устойчивото развитие и тяхното място в образованието. Тя прави и успешна интерпретация на изследвания на различни форми на устойчиво развитие. В първа глава точно са определени понятията екологично образование, екологична грамотност, устойчиво развитие, качество на живот. Разгледани са целите на устойчивото развитие. Авторката е представила актуалното разбиране за екологичното образование, което обучава и възпитава учениците в знания, ценности, нагласи и умения, необходими за опазване на околната среда.

Психологическа специфика на изследването

Една от силните страни на дисертационния труд е в разкриване на психологическата специфика на изследвания проблем. Авторката умело е анализирала екологичното образование като приложна преподавателска практика. Тя е разкрила централната роля на екологичното образование в учебните програми на различни предмети, преподавани в двете основни

нива на гръцката образователна система. Именно чрез екологичното образование учениците осъзнават взаимовръзката между природната и социалната среда. Екологичното образование помага за изграждането на психомоторни умения и нагласи, които са необходими за вземане на разумни екологични решения и за изграждането на кодекс за екологично поведение. Във втора глава със заглавие „Нагласи към устойчиво опазване на околната среда“ са обяснени образователните възможности за въздействие върху когнитивния, емоционалния и поведенческият компонент на нагласите на учениците за възприемане и опазване на околната среда.

Практическа страна на изследването

В пета глава „Методология на изследването“ авторката представя целите, изследователския проблем, задачите, хипотезите, процедурата, изследователския инструментариум, участниците и въпросниците на проведено от нея емпирично изследване. Изследването е много добре планирано, организирано и реализирано на практика. Използваният инструментариум е адекватен на целите и задачите на изследването. Димитра Бенцу е формулирала 4 ясни научноизследователски задачи и 3 смислени хипотези. Изследването е проведено в училищата в градовете на префектура Пела в Гърция. Извадката се състои от 257 деца. Няма статистически значими различия между учениците от различни класове по броя ученици, диагностицирани или недиагностицирани с дефицит на вниманието и хиперактивност.

Приложимост на получените резултати

Авторката е направила изчерпателни статистически, корелационен и факторен анализи на резултатите на изследването. Резултатите са представени прегледно, подредени са в таблици и фигури. Показана е тяхната съотносимост към целите, задачите и хипотезите на изследването. Постигнатите резултати и направените изводи са ценни за създаването и прилагането на учебни програми за повишаване на финансовата грамотност и на екологичната осъзнатост както на ученици с дефицит на вниманието и хиперактивност, така и на ученици без този дефицит. Това според мен е едно от многото достойнства на дисертационния труд.

Теоретичните и приложните постижения, представени в дисертационния труд са популяризирани в научните публикации на авторката. Авторефератът представя адекватно и точно съдържанието, структурата, научните достойнства, водещите идеи, постигнатите резултати и приносите на дисертационния труд. В дисертационния труд не открих текстове, които да са плагиатствани от други автори и до мен не са достигнали сигнали за това. Всички текстове, които Димитра Бенцу е ползвала са цитирани коректно, като са спазени утвърдените стандарти. Нямам критични бележки към дисертационния труд и автореферата към него.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

1. Направен е задълбочен теоретичен анализ на финансовата грамотност и на нагласите към устойчиво опазване на околната среда при деца със и без синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност.
2. Проведеното емпирично изследване посочва влиянието на синдрома на дефицит на вниманието и хиперактивност върху финансовата грамотност на учениците.
3. Емпиричното изследване разкрива екологичните нагласи на децата със синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност.
4. Разработени са два авторски въпросника съответно за измерване на екологичните нагласи и за измерване на финансовата грамотност при децата, които са нови валидни и надеждни изследователски инструменти.
5. Разкрита е психологическата специфика на изследвания проблем и са дадени ценни насоки за разработване на учебни програми и образователни стратегии за подобряване на финансовата грамотност на учениците и за изграждането на благоприятни екологични нагласи за опазване на околната среда.

В заключение – представеният дисертационен труд на тема: „Финансова грамотност и нагласи към устойчиво опазване на околната среда при деца със и без синдром на дефицит на вниманието” е теоретично обоснован, структуриран е много добре, проведено е стойностно емпирично изследване. Резултатите са обработени прецизно и са направени аргументирани препоръки за прилагането на ефективни интервенции за подобряване на финансовите умения на деца с разстройства на нервното развитие. Всичко това ми дава достатъчно основания убедено да изразя положителното си мнение и категорично да гласувам на Димитра Христос Бенцу да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по психология“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, Научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“.

София, 25.10.2024 г.

Доц. д-р Петър Нешев

STANDPOINT

by Assoc. Prof., Doctor Petar Kirilov Neshev, Trakia University – Stara Zagora, elected as a member of the Scientific Jury under the procedure for the acquisition of the educational and scientific degree “Doctor” by Dimitra Christos Bentsou, according to Order No. 1702/18.09.2024 y. of the Rector of Southwestern University “Neofit Rilski” and appointed to prepare on review on the basis of Protocol No. 8/16.09.2024 y.

Subject: presented dissertation work on the topic “Financial literacy and attitudes of children with and without Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) towards sustainable environmental protection” for the award of the educational and scientific degree “doctor” in the Field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.2. Psychology, Scientific specialty “Pedagogical and Age Psychology” with author Dimitra Bentsou.

For the development of the standpoint, I was provided with a dissertation work, an abstract, the candidate’s curriculum vitae, report on the verification of the authenticity of a text. The documents show that Dimitra Bentsou has successfully completed all the planned activities in the individual study plan for the entire duration of the doctoral studies and has successfully gone through the necessary procedure for admission of defense for the acquisition of the educational and scientific degree “doctor” in accordance with Law of Higher Education, the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations on the Conditions and The regulations for the development of the academic staff at Southwestern University “Neofit Rilski”.

Dimitra Bentsou combines her scientific interests and research skills in field of psychology with her professional experience as a research assistant at a higher school of tourism in Greece.

General characteristic of the dissertation work

The dissertation work is dedicated to a current and significant problem in the field of modern pedagogical and age psychology. Its content is very well structured and systematized. The author has thoroughly investigated various aspects of financial literacy and attitudes towards environmental protection in children with and without attention deficit syndrome. She has focused her research efforts on investigating the relationship between financial skills and environmental attitudes of contemporary Greek children.

The dissertation work consists of an introduction, five chapters, results, deductions, conclusion, scientific contributions, references and an appendix. The text is 191 pages long and contains 58 tables and 3 figures. 212 adequate scientific sources in Greek language and English language were used.

Actuality and relevance of the research topic

Dimitra Bentsou points out in the introduction the importance of financial literacy and awareness of environmental problems for the child's mental development. The author rightly notes that improving financial literacy and promoting sustainable environmental attitudes can increase people's quality of life and well-being. Levels of financial literacy and environmental attitudes need to be explored from childhood so that children can develop good financial skills and a sense of environmental responsibility in adulthood. Dimitra Bentsou conducted her research on a specific demographic group: children with and without attention deficit hyperactivity disorder. She not only indicates the current state of the researched problem, but also reveals the prospects for the education of children with attention deficit, thus improving the modern pedagogical approaches in the Greek education system.

Theoretical argumentation of the study

In the first chapter, entitled "Sustainable environmental protection and its relationship with education", Dimitra Bentsou performs a successful comparative analysis of various scientific concepts and theoretical approaches to explain the principles and features of sustainable environmental protection. The author examines in detail numerous definitions, typologies and aspects of the studied problem. Dimitra Bentsou presents the theories and models of sustainable development and their place in education. She also makes a successful interpretation of research on various forms on sustainable development. In the first chapter, the concepts of environmental education, environmental literacy, sustainable development and quality of life are precisely defined. The goals of sustainable development are discussed. The author has presented the current understanding of environmental education, which teaches and educates students in knowledge, values, attitudes and skills necessary to protect the environment.

Psychological specificity of the research

One of the strengths of the dissertation work is in revealing the psychological specificity of the researched problem. The author has skillfully analyzed environmental education as an applied teaching practice. She has revealed the central role of environmental education in the curricula of various subjects taught in the two main levels in the Greek education system. It is through environmental education that students become aware of the interrelationship between the natural and social environment. Environmental education helps to build psychomotor skills and attitudes that are necessary to make sound environmental decisions and to build a code of environmental behavior. In the second chapter entitled "Attitudes towards sustainable environment protection" the educational possibilities for impacting the cognitive, emotional and behavioral components of students' attitudes towards environmental perception and protection are explained.

Practical side of the research

In the fifth chapter “Research methodology”, the author presents the objectives, research problem, tasks, hypotheses, procedure, research tools, participants and questionnaires of an empirical study conducted by her. The research is very well planned, organized and implemented in practice. The tools used is adequate to the goals and tasks of the study. Dimitra Bentsou has formulated 4 clear research tasks and 3 meaningful hypotheses. The study was conducted in schools in the cities of Pella prefecture in Greece. The sample consists of 257 children. There were no statistically significant differences between students from different grades in terms of the number of students diagnosed or not diagnosed with attention deficit hyperactivity disorder.

Applicability of the obtained results

The author has done comprehensive statistical, correlation and factor analyzes of the research results. The results are presented in an overview, arranged in tables and figures. Their relevance to the aims, tasks and hypotheses of the research is shown. The results achieved and the conclusions drawn are valuable for the creation and implementation of curricula to increase financial literacy and environmental awareness of both students with attention deficit and hyperactivity disorder and students without this deficit. This, in my opinion, is one of the many merits of a dissertation work.

The theoretical and applied achievements presented in the dissertation work are popularized in the author’s scientific publications.

The abstract adequately and accurately presents the content, structure, scientific merits, leading ideas, achieved results and contributions of the dissertation work.

In the dissertation work, I did not find texts that were plagiarized by other authors, and no signals of this have researched me. All the texts that Dimitra Bentsou used were quoted correctly, following established standards.

I have no critical remarks about the dissertation work and the abstract to it.

Scientific and scientific-applied contributions of the dissertation work

1. An in depth theoretical analysis of financial literacy and attitudes towards sustainable environmental protection in children with and without attention deficit hyperactivity disorder was made.
2. The conducted empirical research indicates the impact of attention deficit hyperactivity disorder on students’ financial literacy.
3. Empirical research reveals the environmental attitudes of children with attention deficit hyperactivity disorder.
4. Two author’s questionnaires were developed to measure environmental attitudes and to measure financial literacy among children, respectively, which are new valid and reliable research instruments.
5. The psychological specificity of the researched problem is revealed and valuable guidelines are given for the development of curricula and educational strategies to improve the financial literacy of students and to build favorable environmental attitudes to protect the environment

In conclusion – the presented dissertation work on the topic “Financial literacy and attitudes of children with and without Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) towards sustainable environmental protection” is theoretically grounded, very well structured, valuable empirical research has been conducted. The results are processed precisely and reasoned recommendations are made for the implementation of effective interventions to improve the financial skills of children with neurodevelopmental disorders. All this give me sufficient grounds to confidently express my positive opinion and categorically vote for Dimitra Christos Bentsou to be awarded the educational and scientific degree “doctor of psychology” in the Field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.2. Psychology, Scientific specialty “Pedagogical and Age Psychology”.

Sofia, 25.10.2024 y.

Assoc. Prof. Dr. Petar Neshev